

Црна Гора – Издаја српства и православља. Зашто?

Обзиром да је област интересовања нашег Центра безбедносна ситуација у региону Западног Балкана, са посебним акцентом на државе у окружењу Републике Србије, природно се поставља питање, на који начин и у којој мери су недавна догађања у појединим земљама окружења утицала на равнотежу којој се тежи када је безбедност у питању. Најактуелнији пример је политичко-безбедносна ситуација у Црној Гори. Наиме, у последње време сведоци смо низа догађаја у овој држави, са којом је Република Србија донедавно чинила државну заједницу и чији велики проценат грађана државну границу види само као додатну папиролошку компликацију приликом њеног преласка. Дешавања у виду масовних окупљања и мирних протеста, тзв. литија, која су почела као реакција православних верника незадовољних усвајањем Закона о слободи вероисповести, а који доводи у питање имовину Митрополије Црногорско-приморске у Црној Гори, као и однос власти према истима, поново долазе у фокус. Наиме, појавом COVID-19 епидемије, која није заобишла ни Црну Гору, литије и протести су нагло прекинути ступањем на снагу мера превенције и заштите јавног здравља и то у тренутку када су ови скупови били најмасовнији и када је већ долазило до подизања тензија у односима са носиоцима власти и органима њеног спровођења. Међутим, како се ситуација са епидемијом постепено стабилизује и ствари почињу да се враћају свом нормалном току, тако и верници у Црној Гори најављују наставак борбе против спорног закона и заштиту својих светиња, кроз мирне протесте. У том контексту, уколико би однос владајућих структура по питању спорног закона остао непромењен, то би могло изазвати велика незадовољства већине верника и евентуално резултирати ескалацијом догађаја, што би у крајњој линији утицало и на дестабилизацију и тензије у окружењу, имајући у виду да је већина верника српске националности, за чију заштиту права је обавезана Република Србија.

О наведеној теми и кризи која може да ескалира у отворен сукоб Срба у Црној Гори и присталица Миловог режима причали смо са колумнистом и дописником више портала и новинских кућа у окружењу, господином Игором Дамјановићем из Подгорице.

Да ли мислите да ће се став државног руководства по питању спорног Закона о слободи вероисповести променити?

И.Д.: Одговор на то питање је у овом тренутку тешко дати, државно руководство је било под великим притиском због литија, поставља се питање и да ли ће се литије обновити, премда у народу и добром делу верника постоји велика жеља и енергија да се литије обнове. Са друге стране имамо то да власти демонстрирају огroman страх од понављања ситуације са почетка године, када је четвртком и недељом више од 100.000 протестовало широм Црне Горе. Што се самих литија тиче, моје је мишљење да је то нешто најбоље што се Црној Гори могло догодити, јер је масовност и јединство окупљеног народа једина шанса да се промени владајући режим. Са једне стране имали смо поруке мира и толеранције које су изrekli свештеници Гојко Перовић, Предраг Шћепановић и други, а са друге фашистичку мржњу и пријетње Мила Ђукановића, његових медија и дворских аналитичара, лажи генерала Драгутина Дакића да се на литијама носе „само заставе других држава и омаловажава држава Црна Гора“, те низ других демонстрација немоћи режимских структура.

Што се тиче самог Закона о слободи вероисповести, моја процена би била да власт до избора неће ићи са његовом применом јер сама реакција и велико незадовољство народа које је пробудио Закон, лично видим да је било велико изненађење властима и да сигурно не би желели да се то понови, те ће стога до избора ићи врло пажљивим корацима, без помињања спорног Закона.

Ваш коментар поводом привођења и притвора владике Јоаникија и свештеника МЦП?

И.Д.: Што се хапшења владике тиче, оно је било знаковито по читавом низу детаља, полиција је заправо у главо доба ноћи упала у резиденцију владике будимљанско-никшићког и одбила је његову молбу да он сутрадан у пристојно време дође са свештенством у службене просторије и да изјаву. Након тога одређено му је задржавање до 72 часа, притом је задржан до последњег часа, пред истек законског рока. Тиме је црногорска власт показала велику неодговорност, јер уколико су заиста сматрали да је скуп у Никшићу представљао епидемиолошки ризик, тај ризик су потпуно свесно пренели на територију целе Црне Горе јер је свима било јасно да људи неће прихватити такав вид безакоња и да ће изазвати негативно расположење чиме

се тај ризик проширио у свим градовима где су се окупиле стотине и хиљаде људи. Полиција је покушала да та окупљања народа сузбије применом физичке силе и хемијских средстава, међутим безуспешно јер се након тога број грађана само увећавао. Одлуку да се владики не одреди притвор од тридесет дана пролонгирани су до последњег часа. Иначе, илустративан пример је тај да је главни државни тужилац Ивица Станковић након спонтаног окупљања народа са којим ни владики нити МЦП није имала везе, наступио на телевизији и рекао да је за такво дело предвиђена казна затвора до 12 година. Никшићко тужилаштво је са друге стране ставило на терет дело за које је предвиђена много блажа казна, до годину дана затвора, тако да је много тога било упитно када се радило о овом случају. Као резултат свега, власт је из страха од народног бунта који неће моћи да контролише, одлучила да прекине фарсу са хапшењем и привођењем владике у последњем моменту.

Како бисте прокоментарисали околности поводом могућег атентата на Милана Кнежевића лидера ДНП?

И.Д.: Мене је лично, та информација изузетно потресла, обзиром да сам лични пријатељ са Миланом Кнежевићем. Сматрам да се те информације морају детаљно проверити, поготово што потичу од кредибилног извора и да власти држава на чијим територијама се налазе лица означена као организатори и извршиоци атентата, а која се доводе у везу са структурама црногорских тајних служби преко којих су наводно финансирана, морају хитно одреаговати. Ово пре свега из разлога што смо у прошлости већ имали случајеве где су овакве информације олако узимане и без детаљних провера, што је знало да доведе до трагичног исхода.

Да ли бисте изазивање подела у Црној Гори оценили као фактор хомогенизовања власти пред предстојеће изборе у септембру?

И.Д.: Свакако, то је стари модел понашања својствен режиму, који се заправо и не бави толико поделама колико хомогенизацијом националних мањина, њих отприлике 30 процената које представљају резервоар и основу сигурних гласача и подршку режиму ДПС и Ђукановића. Никакво изненађење за мене не би било да режим настави са покушајима, што преко својих провокатора убачених у екстремистичке и националистичке групе, провоцирања и подизања тензија. Мишљења сам да власти својих провокатора имају како у оним групама које пропагирају екстремно српство, тако и у оним које

промовишу идеологије антисрпства као и у екстремистичким групама мањинских народа.

Који су, по Вашем мишљењу, кључни проблеми са којима се годинама уназад суочавају Срби у Црној Гори?

И.Д.: На првом месту, то је немогућност запослења или веома мали проценат запослених на радним местима у државним структурама и јавним службама. Наиме, већину оваквих радних места, када је о младима реч, Срби су такорећи наследили од својих родитеља, који су своја запослења засновали још последње деценије прошлог века, неки од њих и данас раде на истим местима. Поражавајућа је и чињеница да Ви данас у влади Црне Горе немате ниједног министра који се изјашњава као Србин, којих је процентуално преко 30% по последњем попису у Црној Гори, док припадници неких мањина имају своје представнике у овим органима, иако процентуално малобројнији. Слична ситуација је и у правосуђу, док је у полицији и Војсци незнатно боља. Поред већ постојећег проблема са којима су суочени Срби у Црној Гори, а који представља хроничну болест, одређена проблематика се јавља и код политичких елита које представљају српски народ у Црној Гори, а које према политици приступају као према чисто економској активности, тј. изједначавају партију са Д.О.О. Основна политичка стратегија је срачуната како би се сачувао одређени број мандата или се евентуално незнатно повећао, што им је најлакше ако „нападну“ бирачко тијело неке сродне опозиционе партије, пре него што да се рецимо потруде да освоје неке нове из редова незадовољних грађана, или чак из корпуса про-режимских гласаче.

За придобијање незадовољних грађана који се уздржавају од изласка на изборе, или оних који подржавају власт, опозиционе политичке партије морају реформисати свој притуп политици, учинити напор на обједињавању и значајно освјежити прву поставу. Међутим, већина није спремна да се одрекне привилегија, па опозиционе партије примарно заступају своје интересе, а евентуална тежња ка заједничком циљу, промени владајућег режима је секундарна.

Да ли се НАТО показао као поуздан партнер у пружању подршке у актуелној кризи изазваној пандемијом вируса COVID-19 у Црној Гори?

И.Д.: НАТО има веома значајан утицај на свакодневни политички живот у Црној Гори. Међутим, у последње време, а поготову од почетка кризе изазване епидемијом COVID-19 тај утицај је знатно смањен, пре свега због

чињенице да НАТО није изашао у сусрет и одговорио захтевима Црне Горе о упућивању ургентне помоћи у виду медицинских и заштитних средстава које су власти тражиле. У односу према Црној Гори, НАТО је демонстрирао однос далеко од партнерског. Помоћ из НАТО пакта је била равна нули, а режимски медији покушали су да као помоћ алијансе представе то што је холандска влада дала авион за превоз хуманитарне помоћи из Кине, па чак и помоћ неутралне државе Аустрије покушала да припише НАТО пакту.

Како тумачите присуство НАТО контрахибридног тима у ЦГ и како бисте оценили његову улогу у актуелним догађањима?

И.Д.: Активности овог тима су у ситуацији епидемије корона вируса су мање видљиве него раније. Свакако, сматрам да и даље пажљиво посматрају и прате ситуацију, али за разлику од неких, оценио бих непромишљених и по имиџ НАТО-а штетних потеза које су повлачили у претходном периоду, сада озбиљније приступају присуству у јавности. Ту мислим на чињеницу да је НАТО за челне људе своје локалне НВО, бомабстично назване „Дигитални форензички центар“ поставио др Сава Кентере и Љуба Филиповића, који су бизарним наступима у јавности додатно срозали ионако танак имиџ западне алијансе у црногорској јавности. Колико сам упознат Филиповић је последице само неколико мјесеци отпуштен из „Дигиталног форензичког центра“, а Кентера је после сулудог иступа у октобру, када је пријетио Русији „да може да добије неколико битака, али не и рат“ склоњен из јавности.

Такође, још једна илустративна чињеница везана је за активности НАТО пакта, а то је реализације војне вежбе „Defender Europe 2020“ која је подразумевала размештање трупа преко територијалак и оних земаља највише погођеним епидемијом.